

Σχολική Μουσική Εκπαίδευση:
*Ζητήματα σχεδιασμού, μεθοδολογίας και
εφαρμογών*

Επιμέλεια

Ζωή Διονυσίου - Σοφία Αγγελίδου

ISBN: 978-960-89847-2-1

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Συνδεδεμένο μέλος και Εκπρόσωπος
της Διεθνούς Ένωσης για τη Μουσική
Εκπαίδευση (ISME) στην Ελλάδα

Ελληνική Ένωση για τη Μουσική
Εκπαίδευση
Δελφών 127, Τ.Κ. 542 48 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 6937560404 καθημερινά, 2310
858658 κάθε Πέμπτη 18:30-20:30

Fax: 2310 858658

www.eeme.gr

E-mail: info@eeme.gr

© 2008

Εκδόσεις Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική
Εκπαίδευση

Επιστημονική Επιμέλεια:

*Ζωή Διονυσίου, Λέκτορας Μουσικής Παιδαγωγικής,
Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

*Σοφία Αγγελίδου, Εκπαιδευτικός Μουσικής,
Υποψήφια Δρ. Ιστορικής Μουσικολογίας,
Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Στοιχειοθεσία & σελιδοποίηση:

Σοφία Αγγελίδου

Σχεδιασμός εξωφύλλου:

Γιάννης Οικονόμου

Εκτύπωση & Βιβλιοδεσία:

COPY CITY, Ν. Κ. Επισκόπου 7, Θεσσαλονίκη
www.copycity.gr

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η ολική ή μερική αναπαραγωγή και μετάδοση του παρόντος βιβλίου, κατά παράφραση ή διασκευή με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, κλπ. - Ν. 2121/93, άρθρο 51). Η απαγόρευση αυτή ισχύει και για τις δημόσιες υπηρεσίες, βιβλιοθήκες, οργανισμούς κλπ. (άρθρο 18). Οι παραβάτες δίκονται σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 13, 64-66).

ISBN 978-960-89847-2-1

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	vii
Εισαγωγή	ix
Οι συγγραφείς του τόμου.....	xv
1. Μαίη Κοκκίδου , Σχεδιασμός και ανάπτυξη ημερήσιου μαθήματος μουσικής.....	1
2. Σμαράγδα Χρυσοστόμου , Η διαθεματική προσέγγιση στη διδασκαλία της μουσικής.....	31
3. Ζωή Διονυσίου , Η ανάπτυξη της δημιουργικότητας στη σχολική μουσική εκπαίδευση	43
4. Δημήτρης Αντωνιάκης , Αναπτυξιακή θεώρηση μουσικοπαιδαγωγικών εφαρμογών μέσω της θεωρίας του Gardner.....	65
5. Νατάσα Οικονομίδου-Σταύρου , Διδάσκοντας το μάθημα της Μουσικής σε τάξεις μικτής ικανότητας: Αποτελεσματική διδασκαλία και διαφοροποίηση	79
6. Δημήτρης Πνευματικός & Νίκος Θεοδωρίδης , Συν-κινήσεις στην εκπαίδευση: Συγκινησιακή εμπειρία και αναστοχασμός επί των συγκινήσεων με αφορμή μουσικές δραστηριότητες	97
7. Λευκοθέα Καρτσίδου , Η μουσική στην πρώιμη παρέμβαση.....	115
8. Χριστιάνα Αδαμοπούλου , Επιθετικότητα στη σχολική τάξη: Μια μουσικοθεραπευτική προσέγγιση.....	133

9. Αγγελική Κωλέττη, Η αξιοποίηση της Συστημικής Θεωρίας για τη διαχείριση της σχολικής τάξης	147
10. Γιάννης Σταύρου, Διδακτικές προσεγγίσεις παραδοσιακών τραγουδιών	159
11. Μαρία Έμμα Μελικοπούλου, Στρατηγικές για την αποτελεσματική οργάνωση και πρόβα της σχολικής χορωδίας	173
12. Αθηνά Φυτίκα, Διδάσκοντας μουσική ανάγνωση: μια πρόκληση για τους δασκάλους μουσικών οργάνων	193
13. Κώστας Τσούγκρας, Λειτουργική Αρμονία: Εισαγωγή στο θεωρητικό της υπόβαθρο και στη σημειογραφία της	207
14. Ευσταθία Θεοχαρίδου & Ελισάβετ Λεπτοκαρίδου, Η επίδραση της μουσικοκινητικής αγωγής στη βελτίωση των κινητικών δεξιοτήτων των παιδιών	216
Σύντομα βιογραφικά	227

Εισαγωγή

Η μουσική και γενικότερα οι τέχνες είναι η πνοή του πολιτισμού στο σχολείο, είναι τρόπος έκφρασης, χαράς και δημιουργίας για τους μαθητές. Οι τέχνες μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να «ανασάνουν», να αναπνευθουν, να δημιουργήσουν και να ζήσουν την καθημερινότητά τους με άλλη διάθεση. Η μουσική έχει αποδειχτεί ότι συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού, καθώς και στην ανάπτυξη της έκφρασης, της συνεργατικότητας, της φαντασίας και γενικότερα στην ισορροπημένη ζωή των παιδιών, κάτι που έχουν πολύ ανάγκη μέσα στη σύγχρονη τεχνοκρατική κοινωνία. Παρόλα αυτά η μουσική και γενικότερα οι τέχνες στο σχολείο συνήθως αντιμετωπίζονται ως μία διδακτική ώρα πιο χαλαρή στο φορτωμένο πρόγραμμα των μαθητών.

Η σχολική μουσική εκπαίδευση είναι ένας τομέας ευάλωτος και συναρπαστικός ταυτόχρονα. Η μειωμένη ωρολογιακά παρουσία του μαθήματος της μουσικής στο σχολείο, δυσανάλογη σε σχέση με το φόρτο εργασίας των εκπαιδευτικών, ο μεγάλος αριθμός μαθητών, οι εργασιακές υποχρεώσεις και υποχρεώσεις στις καλλιτεχνικές δραστηριότητες συνήθως σε περισσότερα τους ενός σχολεία συχνά προκαλούν μεγάλη πίεση στους εκπαιδευτικούς μουσικής.

Από τη μουσική εκπαίδευση προσδοκούμε όχι μόνο να αναπτύξουν οι μαθητές μουσικές γνώσεις και δεξιότητες, αλλά κυρίως να χτίσουν δρόμους επικοινωνίας με την μουσική, να την αγαπήσουν, να μάθουν να εκφράζονται και να επικοινωνούν μέσω της τέχνης. Αυτοί οι δίοδοι επικοινωνίας και οι χαρές που θα γευτούν από τη μουσική στα σχολικά τους χρόνια θα τους συντροφεύσουν σε όλη τους τη ζωή, όταν οι γνώσεις σχετικά με τη μουσική θα εξανημιστούν, ή οι δεξιότητές τους ενδεχομένως θα παραγκωνιστούν από τις καθημερινές τους ασχολίες. Με αυτό το σκεπτικό η μουσική στο σχολείο δεν είναι μόνο για τους χαρισματικούς και ικανούς μαθητές - που συνήθως σπουδάζουν και εκτός σχολείου - αλλά κυρίως για τους μαθητές που δεν έχουν και ίσως δε θα έχουν ξανά την ευκαιρία στη ζωή τους να ακούσουν κάποια έργα με βοηθητικά σχόλια ή να εκτελέσουν ένα κομμάτι καλής μουσικής, ή να πάρουν ανατροφοδότηση για κάποια μουσική τους δημιουργία.

Η σχολική μουσική εκπαίδευση χρειάζεται στήριξη από πολλούς φορείς, αλλά η δουλειά του καθενός στο χώρο του θα αναδείξει την αξία της μουσικής. Όπου και να ειδικεύεται ο καθένας στη διδασκαλία της μουσικής, σε όποια βαθμίδα, ή ειδικότητα, ο μαθητής πρέπει να είναι στο επίκεντρο, καθώς η μουσική είναι το μέσο για να προσεγγίσουμε τα παιδιά. Χωρίς αμφιβολία η μουσικοπαιδαγωγική έρευνα στηρίζει αλλά και αντλεί από την εκπαιδευτική πράξη, ενώ η εκπαιδευτική πράξη διοχετεύει νέες διαστάσεις στην έρευνα. Μόνο όταν η έρευνα στην επιστήμη της μουσικής παιδαγωγικής και η διδακτική πράξη αναπτύσσονται παράλληλα και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους μπορούμε να φτάσουμε σε σημαντικά αποτελέσματα.

Οι δεκατέσσερις μελέτες του τόμου αυτού φωτίζουν πολλές διαφορετικές διαστάσεις της σχολικής μουσικής εκπαίδευσης. Οι διαστάσεις αυτές δεν είναι οι μόνες, ούτε ίσως οι πιο σημαντικές για όλους. Θεωρούμε όμως ότι τα κείμενα που απαρτίζουν αυτόν τον τόμο μπορούν να προσφέρουν στον εκπαιδευτικό της μουσικής ουσιαστική βοήθεια στο έργο του, δηλαδή στο σχεδιασμό, τη μεθοδολογία και τις εφαρμογές που θα επιλέξει να χρησιμοποιήσει στη δουλειά του. Δεδομένου ότι η διδασκαλία είναι από μόνη της τέχνη και ο εκπαιδευτικός βασικός συντονιστής-ενορχηστρωτής όλων των συνισταμένων της εκπαίδευσης, θεωρούμε ότι η εκπαίδευση έχει από μόνη της μια δυναμική που επιτάσσει στους εκπαιδευτικούς πειραματισμούς, αλλαγές, ανατροπές, στάσεις που αναμφισβήτητα βελτιώνουν τη μουσική εκπαίδευση. Ελπίζουμε κι επιθυμούμε ο τόμος αυτός να προσφέρει ουσιαστική στήριξη στο πολύτιμο έργο των εκπαιδευτικών της μουσικής.

Στον τόμο αυτό συνυπάρχουν μελέτες που ακουμπούν σε πολλούς διαφορετικούς χώρους: την παιδαγωγική, τη διδακτική της μουσικής, την ψυχολογία, τη μουσικολογία, την ειδική αγωγή, τη μουσικοθεραπεία, κ.ά. Όλα αυτά τα αντικείμενα στηρίζουν και εμπλουτίζουν τη μουσική παιδαγωγική. Οι πολλές κατευθύνσεις της τόσο στην έρευνα, όσο και στην εφαρμοσμένη της διάσταση συντελούν στην πολυμορφία και στη ζωντάνια του χώρου. Όλα τα αντικείμενα είναι χρήσιμα στον εκπαιδευτικό της μουσικής, ο οποίος καλείται να σχεδιάσει μόνος του το δρόμο του σε ό,τι νομίζει ότι τον αφορά περισσότερο.

Οι πρώτες πέντε μελέτες επικεντρώνονται στην παιδαγωγική της μουσικής και σε ζητήματα σχεδιασμού και μεθοδολογίας στη διδασκαλία του μαθήματος της μουσικής στη σχολική εκπαίδευση.

Η **Μαίη Κοκκίδου** αναφέρεται στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη ημερήσιου μαθήματος μουσικής. Μέσα από μία διεξοδική βιβλιογραφική ανασκόπηση του χώρου προτείνει τρόπους οργάνωσης και ανάπτυξης του μαθήματος της μουσικής (στόχοι, περιεχόμενο, αποτελέσματα, μέθοδοι, πορεία, αξιολόγηση, διδακτικά μέσα). Ο καλός σχεδιασμός, όπως διαφαίνεται

στην εργασία αυτή, δίνει πολλές δυνατότητες στον εκπαιδευτικό για οργανωμένο και επιτυχημένο μάθημα.

Η **Σμαράγδα Χρυσοστόμου** αναφέρεται στη διαθεματική προσέγγιση και τη διδασκαλία της μουσικής. Αναφέρεται στα θετικά στοιχεία της διαθεματικής ή ενιαιοποιημένης διδασκαλίας, χωρίς να παραλείψει να εκφράσει και κάποιες επιφυλάξεις, και στηρίζει έτσι τη σημασία των ενιαιοποιημένων τεχνών. Όπως υποστηρίζει, οι μαθητές έχουν περισσότερη ανταπόκριση στη μουσική όταν εμπλέκονται σε προγράμματα που αντιμετωπίζουν τις τέχνες ενιαία. Δίνει τρία παραδείγματα τέτοιων ενιαιοποιημένων προγραμμάτων, το ένα εκ των οποίων προέρχεται από την Ελλάδα (Πρόγραμμα Μελίνα), που άφησε πολύ σημαντική κληρονομιά και ελπίζουμε να αξιοποιηθεί στο μέλλον.

Η **Ζωή Διονυσίου** αναφέρεται στη δημιουργικότητα και στο πώς μπορεί να αναπτυχθεί μέσα από τη μουσική εκπαίδευση. Ξεκινώντας από μία ανασκόπηση ερευνών στους τομείς της παιδαγωγικής, της ψυχολογίας και της μουσικής παιδαγωγικής επιχειρεί να σκιαγραφήσει κάποιες κεντρικές τάσεις γύρω από το θέμα, να καταδείξει πιθανές παρανοήσεις που ελλοχεύει η χρήση της και να προτείνει τρόπους οργάνωσης του μαθήματος της μουσικής για τη στήριξη και την ανάπτυξη της δημιουργικότητας. Σύμφωνα με την προβληματική που αναπτύσσει, η δημιουργικότητα αφορά όλους τους τομείς δραστηριοτήτων του μαθήματος της μουσικής, όλοι οι μαθητές μπορούν να είναι δημιουργικοί σε διαφορετικούς τομείς και οτιδήποτε ενέχει δημιουργία μουσικής δε σημαίνει ότι είναι οπωσδήποτε δημιουργικό.

Ο **Δημήτρης Αντωνιάκης** προσεγγίζει τις μουσικοπαιδαγωγικές εφαρμογές μέσα από μία θεώρηση της αναπτυξιακής ψυχολογίας. Στην πρώτη ενότητα γίνεται μία προσέγγιση της αναπτυξιακής αξίας της μουσικής και ποιους μη μουσικούς τομείς της ανθρώπινης ανάπτυξης επηρεάζει. Στη συνέχεια περιγράφει το μουσικό ανάλογο θεμελιωδών θεωριών της αναπτυξιακής ψυχολογίας (αφομοίωση, διατήρηση, διάκριση, επαγωγή, αναπαραστάσεις της πραγματικότητας). Εξετάζει τη θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης του Howard Gardner και τους τύπους της στο πλαίσιο της γνωστικής ψυχολογίας. Ως παράδειγμα προβολής αυτών των θεωριών της ψυχολογίας στην μουσικοπαιδαγωγική πράξη περιγράφει μια διαθεματική μουσικοπαιδαγωγική εφαρμογή μάθησης και ανάπτυξης. Η εφαρμογή με τίτλο «Ηχοϊστορίες της Θάλασσας» συνδυάζει τη μουσική, το χορό, τη ζωγραφική και την παντομίμα και είναι κατάλληλα σχεδιασμένη ώστε να δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να χρησιμοποιήσουν όλους τους τύπους νοημοσύνης του Gardner. Η εργασία αυτή καταφέρει να συνδέσει με επιτυχία την έρευνα της ψυχολογίας με μουσικοπαιδαγωγικές εφαρμογές με στόχο πάντα την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας.

Η **Νατάσα Οικονομίδου-Σταύρου** αποσαφηνίζει τον όρο διαφοροποίηση στο χώρο της παιδαγωγικής και προτείνει τρόπους με τους

οποίους ο εκπαιδευτικός μπορεί να εφαρμόσει τη διαφοροποίηση στο μάθημα της μουσικής σε τάξης μικτής ικανότητας. Η διαφοροποίηση χρησιμοποιείται ως εργαλείο με βάση το οποίο ο εκπαιδευτικός μπορεί να σχεδιάσει και να διεξάγει μια πιο αποτελεσματική διδασκαλία για τις ανάγκες του κάθε παιδιού χωριστά. Ως παράδειγμα του σκεπτικού της, η ερευνήτρια παραθέτει ένα σχέδιο μαθήματος για τη διδασκαλία των εννοιών *crescendo - diminuendo* με βάση τη θεωρία πολλαπλής νοημοσύνης του Howard Gardner. Μέσα από επεξηγήσεις δείχνει πώς ο εκπαιδευτικός μπορεί να σχεδιάσει παρόμοιες εφαρμογές που επιτρέπουν στο κάθε παιδί να προοδεύσει σύμφωνα με τους δικούς του ρυθμούς, ενδιαφέροντα και τρόπους.

Τέσσερις συμβολές προέρχονται από τον χώρο της ψυχολογίας, της ειδικής αγωγής και της μουσικοθεραπείας. Οι προσεγγίσεις αυτές μπορούν να δώσουν ιδέες στον εκπαιδευτικό για αντιμετώπιση ιδιαίτερων συμπεριφορών στη σχολική τάξη.

Ο Δημήτρης Πνευματικός και ο Νίκος Θεοδωρίδης αναδεικνύουν τη σημασία της συγκινησιακής εμπειρίας στην εκπαίδευση. Η εκδήλωση, ο χειρισμός και ερμηνεία των συγκινήσεων των παιδιών μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στη συναισθηματική τους ανάπτυξη. Οι συγγραφείς προτείνουν μία σειρά μουσικών δραστηριοτήτων με στόχο τη δημιουργία συγκινησιακών εμπειριών και ένα μοντέλο αναστοχασμού επί των συγκινήσεων που μπορούν να βοηθήσουν σε αυτόν τον ευαίσθητο χώρο της συναισθηματικής αγωγής των παιδιών.

Η **Λευκοθέα Καρτασιδού** παρουσιάζει τη βιβλιογραφία σχετικά με την χρήση της μουσικής στην πρώιμη παρέμβαση ιδιαίτερα στα «παιδιά σε επικινδυνότητα» και αναδεικνύει τη συμβολή της μουσικής στην ολόπλευρη ανάπτυξη παιδιών με ή και χωρίς ειδικές ανάγκες. Παραθέτει τη δομή που διέπει μια μουσικοθεραπευτική συνεδρία και τονίζει την ανάγκη της εφαρμογής μουσικών προγραμμάτων πρώιμης παρέμβασης στη χώρα μας.

Η **Χριστιάννα Αδαμοπούλου** αναφέρεται στην επιθετικότητα του παιδιού, στο πώς και γιατί εμφανίζεται στη σχολική τάξη, πού έχει τις ρίζες της και πώς αυτή μπορεί να αντιμετωπιστεί από τον μουσικοθεραπευτή. Στο άρθρο προτείνονται δραστηριότητες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τον εκπαιδευτικό, μέσα από τις οποίες οι μαθητές με επιθετική συμπεριφορά μπορούν να αναζητήσουν εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα και να εκτονωθούν δημιουργικά μέσα από τη μουσική.

Η **Αγγελική Κωλέττη** μας εισάγει στην συστημική θεωρία και στο πώς μπορεί να αξιοποιηθεί για τη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς και σχέσεων στη σχολική τάξη, που αποτελεί κι αυτή ένα ανθρώπινο σύστημα. Για την υιοθέτηση της συστημικής οπτικής και την εφαρμογή της στη σχολική τάξη η συγγραφέας διεξήγαγε πιλοτικά βιωματικά σεμινάρια διαχείρισης της

τάξης προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να μπορέσουν να διαχειρίζονται καλύτερα τα συναισθήματα των μαθητών τους αλλά και τα δικά τους. Εδώ παραθέτει την εμπειρία της από τα πιλοτικά αυτά σεμινάρια με θέματα και προσεγγίσεις που δείχνουν να αφορούν όλους τους εκπαιδευτικούς.

Οι επόμενες πέντε μελέτες ασχολούνται με θέματα εφαρμογών και περιεχομένου του μαθήματος της μουσικής.

Ο **Γιάννης Σταύρου** αναζητά τους λόγους για τους οποίους εισάγουμε την παραδοσιακή μουσική στην εκπαίδευση, καθώς και τα κριτήρια με τα οποία πρέπει να γίνεται η επιλογή των παραδοσιακών τραγουδιών που διδάσκουμε στα παιδιά. Προτείνει μεθόδους προσέγγισης της παράδοσης, ώστε τελικά αυτή να αντιμετωπίζεται ως ζωντανός φορέας πολιτισμού και αισθητικής αγωγής.

Η **Μαρία Έμμα Μελιγοπούλου** παρουσιάζει στρατηγικές για την αποτελεσματική οργάνωση και πρόβα της σχολικής χορωδίας. Αντιμετωπίζοντας ολόπλευρα το θέμα της χορωδίας παραθέτει τα προσόντα του μαέστρου, του χορωδού, του χορωδιακού ρεπερτορίου αλλά και της αίθουσας που γίνεται η πρόβα.

Η **Αθηνά Φοτίνα** μελετά το θέμα της διδασκαλίας της μουσικής ανάγνωσης, ένα θέμα που αφορά άμεσα τους δασκάλους μουσικών οργάνων, αλλά έμμεσα όλους τους εκπαιδευτικούς μουσικής. Κάνει μία βιβλιογραφική επισκόπηση σε έρευνες και σύγχρονα διδακτικά μοντέλα μουσικής σημειογραφίας δίνοντας διευκρινιστικά παραδείγματα: προσέγγιση με βασική νότα αναφοράς, διαστηματική προσέγγιση, προσέγγιση με πολλά κλειδιά, εκλεκτικιστική προσέγγιση, καθώς και άλλες πέντε ρυθμικές προσεγγίσεις (περιγραφική, αριθμητική, μετρική, συλλαβική, ποιητική). Τέλος παρουσιάζει κάποιες δραστηριότητες και μουσικοπαιδαγωγικό υλικό που μπορεί να υποστηρίξει την εκμάθηση μουσικής ανάγνωσης σε παιδιά με συγκεκριμένες μαθησιακές δυσκολίες όπως δυσλεξία.

Ο **Κώστας Τσούγκρας** μάς εισάγει σε μία θεωρία που χρησιμοποιείται για τη διδασκαλία της τονικής αρμονίας και την ανάλυση τονικής μουσικής σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες: τη λειτουργική αρμονία. Η μελέτη αυτή υποστηρίζει θεωρητικά και πρακτικά το αντικείμενο της διδασκαλίας της αρμονίας αναδεικνύοντάς το σε χρήσιμο εργαλείο μουσικής ανάλυσης.

Η **Ευσταθία Θεοχαρίδου** και η **Ελισάβετ Λεπτοκαρίδου** προσεγγίζουν το θέμα της επίδρασης της μουσικής στην ανάπτυξη των κινητικών δεξιοτήτων των παιδιών. Πρόκειται για μια σκοπιά από το αντικείμενο της φυσικής αγωγής και της κινησιολογίας, που αναδεικνύει τη χρήση της μουσικής ως μέσο για την επίτευξη κινητικών στόχων. Η βιβλιογραφική αυτή έρευνα αναδεικνύει ότι η μουσική και ειδικότερα ο ρυθμός

συμβάλουν ουσιαστικά στην κινητική απόδοση των παιδιών. Η εργασία συνοδεύεται από κάποιες ενδεικτικές δραστηριότητες που δείχνουν πώς η μουσική χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της φυσικής αγωγής με στόχο την ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων.

Αφορμή για τον πολυσυγγραφικό αυτό τόμο ήταν η ομότιτλη διημερίδα που οργάνωσε η Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση στη Θεσσαλονίκη (Κέντρο Μουσικής του Δήμου Νεάπολης, 13-14 Σεπτεμβρίου 2008), με τη συμμετοχή των περισσότερων από τους συγγραφείς του τόμου. Στη διημερίδα οι ομιλητές είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τις θέσεις τους με μία σύντομη ανακοίνωση και εκτενέστερη πρακτική παρουσίαση σε μορφή εργαστηρίου. Οι υπόλοιπες εργασίες παρουσιάστηκαν ή θα παρουσιαστούν σε διάφορες δράσεις της Ε.Ε.Μ.Ε. το 2008 στη Θεσσαλονίκη και σε διημερίδα που θα πραγματοποιηθεί στην Κέρκυρα το φθινόπωρο του 2008.

Ευχαριστούμε τους συγγραφείς και συναδέλφους για την άμεση ανταπόκριση στο κάλεσμα και την άψογη συνεργασία τους. Ευχαριστούμε το Διοικητικό Συμβούλιο της Ε.Ε.Μ.Ε. που στήριξε την προσπάθεια αυτή και που στηρίζει κάθε τι που αναδεικνύει τη μουσική εκπαίδευση στην Ελλάδα, έντεκα χρόνια τώρα.

Ζωή Διονυσίου - Σοφία Αγγελίδου

Κέρκυρα - Θεσσαλονίκη
9 Σεπτεμβρίου 2008

Οι συγγραφείς του τόμου

Σοφία Αγγελίδου: Μουσικολόγος - Εκπαιδευτικός Μουσικής, Υποψήφια Δρ. Ιστορικής Μουσικολογίας, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Χριστιάνα Αδαμοπούλου: Μουσικοθεραπεύτρια - Εκπαιδευτικός Μουσικής, Υποψήφια Δρ. Μουσικής Ψυχολογίας, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Δημήτρης Αντωνιάκης: Μουσικοθεραπευτής - Μουσικοπαιδαγωγός, Ειδικός Επιστήμων, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Υποψήφιος Δρ. Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ζωή Διονυσίου: Λέκτορας Μουσικής Παιδαγωγικής, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Νίκος Θεοδωρίδης: Μουσικοπαιδαγωγός, Υποψήφιος Δρ. Μουσικής Παιδαγωγικής, Ε.Ε.ΔΙ.Π.-Κλάδος Ι Μουσικής, Παιδαγωγική Σχολή, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Ευσταθία Θεοχαρίδου: Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Λευκοθέα Καρτασίδου: Λέκτορας Ειδικής Αγωγής, Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Μαίη Κοικίδου: Δρ. Συγκριτικής Μουσικής Εκπαίδευσης, Διδάσκουσα, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, και Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Αγγελική Κωλέττη: Συμβουλευτική Ψυχολόγος MSc., Υπεύθυνη Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ελισάβετ Λεπτοκαρίδου: Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Μαρία Έμμα Μελιγοπούλου: Διευθύντρια Χορωδίας, Υποψήφια Δρ. Διεύθυνσης Χορωδίας, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Νατάσα Οικονομίδου-Σταύρου: Επίκουρη καθηγήτρια Μουσικής Παιδαγωγικής, Τμήμα Τεχνών, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Δημήτρης Πνευματικός: Επίκουρος Καθηγητής Εξελικτικής Ψυχολογίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Γιάννης Σταύρου: Δρ. Μουσικής Παιδαγωγικής, Διδάσκων Μουσικής Παιδαγωγικής, Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής, Τ.Ε.Ι. Ηπείρου

Κώστας Τσούγκρας: Λέκτορας Συστηματικής Μουσικολογίας, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Αθηνά Φυτίκα: Δρ. Παιδαγωγικής του Πιάνου, Διδάσκουσα Πιάνου και Παιδαγωγικής του Πιάνου, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Σμαργάδα Χρυσοστόμου: Επίκουρη Καθηγήτρια Μουσικής Παιδαγωγίας και Διδακτικής, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών